

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ КРАЇНИ ТА РЕГІОНІВ ЧЕРЕЗ РОЗВИТОК АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Сталий розвиток світової економіки неможливий без урахування найважливіших проблем розвитку глобального характеру. Екологічні проблеми та процес стрімкого вичерпання природних ресурсів в довгострокових стратегіях розвитку, особливо в енергетиці, загрожують порушенням еволюційного сталого розвитку вже для найближчих поколінь. Тому екологічно безпечну альтернативну енергетику слід сприймати як неминучість для сталого розвитку як енергетичної галузі, так і економіки в цілому. Однак при формуванні стратегій забезпечення енергонезалежності вже не можна базуватися на пріоритетах минулого, обсягах і темпах розвитку нетрадиційної енергетики, орієнтованих сьогодні тільки на малу енергетику. Стратегічне рішення проблем сталого розвитку енергетичної галузі можливо на основі поступового переходу до повномасштабної альтернативної енергетики, яка використовує природні відновлювані джерела енергії.

На сьогодні частка відновлювальних альтернативних джерел енергії в загальному постачанні первинної енергії в світі становить близько 13%. Європейський Союз успішно рухається до досягнення мети 2020 року у відновлюваній енергетиці - 20% енергії з відновлювальних джерел енергії в валовому кінцевому енергоспоживанні. За останні 10 років цей показник зріс з 8% до 14% [1].

Енергетична стратегія України на період до 2030 р. визначає, що розвиток відновлюваних альтернативних джерел енергії є пріоритетним питанням щодо збільшення рівня енергетичної безпеки [2]. Сучасний рівень енергетичної безпеки та розвитку енергетики України, в тому числі альтернативної є незадовільним, та може бути охарактеризований наступним чином: надвисока енергоємність в галузях економіки і соціальной сфері; значна частка імпорту в балансі енергоспоживання; нераціональна структура паливно-енергетичного балансу країни; високий рівень шкідливого впливу об'єктів енергетики на оточуюче середовище. Поточний темп росту альтернативної енергетики в Україні, хоча і є динамічним, все ж таки недостатньо високий для досягнення цілей Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року [3].

Інтенсифікація розвитку альтернативної енергетики в Україні є актуальним завданням через наступні аспекти:

1. Екологічний аспект. Подальше застосування традиційних енерготехнологій веде до глобальної зміни клімату. У підсумковому документі міжнародної конференції з глобальної зміни клімату на планеті в Кіото введені суворі обмеження для всіх держав за викидами в атмосферу Землі вуглекислого газу та інших забруднюючих речовин. Розширення споживання альтернативної енергетики з урахуванням того, що використання майже кожного з цих джерел не супроводжується емісією CO₂, об'єктивно сприятиме її розвитку.

2. Економічний аспект, який базується на двох основних положеннях. По-перше, тарифи на «альтернативну» енергію мають тенденцію до стабілізації в міру вдосконалення і індустріального освоєння технологій відновлюваної енергетики, а терміни окупності відповідних енергетичних об'єктів при цьому істотно знижуються. По-друге, перехід на альтернативні технології в енергетиці дозволяє зберігати паливні ресурси для переробки в хімічній та інших галузях з метою отримання нових матеріалів.

3. Соціальний аспект. У зв'язку з постійним зростанням чисельності і щільності населення сьогодні вкрай важко знайти райони будівництва великих АЕС, ГРЕС, ТЕС, які, забезпечуючи рентабельність енергопостачання, були б безпечні для навколишньої біосфери. Загально відомі наслідки катастрофи на Чорнобильській АЕС викликають соціальну напруженість при спробах будівництва великих традиційних енергетичних об'єктів.

4. Політичний аспект. Події останніх років додали політичних складових до питання забезпечення нашої країни енергоносіями. Незважаючи на те, що Україна володіє потужними запасами енергосировинних ресурсів, більше 50% енергоресурсів країни покривається за рахунок імпорту, а обсяги видобутку вугілля, нафти, природного газу постійно знижуються. Така ситуація вимагає диверсифікації енергетичних джерел, у тому числі за рахунок подальшого розвитку альтернативної енергетики.

Частка паливно-енергетичного комплексу в енергетичному балансі країни (регіону) повинна поступово знижуватися в майбутньому по ряду причин:

- зниження використання нафти і газу обумовлено природним їх вичерпанням та подорожчанням;
- зниження частки атомної енергетики необхідно через реальну потенційну її небезпеку і низьку рентабельність з урахуванням всіх витрат в майбутньому (на консервацію, нейтралізацію самих АЕС та їх відходів тощо);

– неможливість інтенсифікації використання вугілля (щонайменше, в найближчі десятиліття) з соціальних, екологічних, економічних, технічних причин.

Виходячи з цього, вкрай актуальним та необхідним є коригування концепції і стратегії розвитку відновлювальної альтернативної енергетики в країні, як повномасштабної, альтернативної в майбутньому традиційній енергетиці, для чого слід змінити пріоритети, темпи і масштаби її розвитку в усіх напрямках на основі критеріїв економічної та екологічної ефективності [3]. Необхідно в житловому будівництві та при модернізації ЖКГ реалізувати концепцію енергетично і економічно ефективного, екологічно безпечного енергопостачання на основі використання нових автономних перетворювачів енергії поновлюваних джерел [2]. Реальний розвиток цієї галузі можливий тільки при відповідній державній підтримці, яка повинна полягати, перш за все, у створенні конкурентного ринку тепlopостачання та біопалива; в наданні пільг і стимулюванні приватних інвестицій в галузь; наданні гарантій інвесторам, у тому числі іноземним; наданні податкових та митних пільг для підприємств, що виробляють енергію з альтернативних джерел; спрощення процедури землевідведення під об'єкти альтернативної енергетики тощо.

Таким чином, можна стверджувати, що для забезпечення необхідного рівня енергетичної безпеки країни та регіонів важлива не стільки наявність, скільки сталий розвиток сфери відновлюваної альтернативної енергетики. Тільки стратегія створення та освоєння повномасштабної відновлювальної енергетики як в окремих регіонах, так і в країні в цілому, дозволить Україні стати енергонезалежною державою вже у найближче десятиріччя.

Бібліографія

1. Стан та перспективи розвитку біоенергетики в Україні / Г.Г.Гелетуша, Т.А.Железна // Промышленная теплотехника. - 2017. - Т. 39, № 2. - С. 60-64.

2. Оновлення Енергетичної стратегії України на період до 2030 р. / Міненергетики та вугільної промисловості України. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=222032.

3. Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sae.gov.ua/sites/default/files/documents/>